

Muzeum Techniki Ceramicznych posiada w swych zbiorach kilkadziesiąt obiektów reprezentujących wrocławski fajans – ze wszystkich istniejących dawniej we Wrocławku fabryk. Na wystawie znalazły się najbardziej reprezentatywne, lub, zdaniem autorów, najciekawsze spośród tych przedmiotów.

Fajans wrocławski ma bogatą historię. Pierwsza fabryka w mieście powstała w 1873 r. jej założycielami i właścicielami byli: Zygmunt Kühfeld, Dawid Czamański, Izidor Szrejer i Bernard Boas. W 1880 lub 1881 roku fabryka została zniszczona na skutek dużego pożaru, co stało się przyczyną sprzedaży zakładu. Nowymi właścicielami zostali Józef Teichfeld i Ludwik Asterblum. W 1918 roku Józef Teichfeld sprzedał fabrykę spółce sześciu kupców za kwotę 600 000 marek polskich. Nabywcami byli: Majer Nieszawski, Salomon (vel Stanisław) Erenreich, Jakub Jabłonka, Wolf Złotogórski, Jakub Nuta Kruszyński i Nachman Krupka. Fabryka nosiła teraz nazwę Wrocławskie Zakłady Przemysłowe dawniej Teichfeld i Asterblum obecnie Majer Nieszawski i S-ka. Od 1924 roku eksportowano wyroby do Rumunii, Afryki, Ameryki Południowej, Indii Australii.

W 1879 roku Gerszon i Salomea Danzyger, Bernard i Ewa Hufnagel, Ludwik i Franciszka Schreier oraz Izrael Rotgolec podjęli budowę drugiej w mieście fabryki fajansu, którą ukończyli w 1880 r. W roku 1888 roku fabrykę odkupił Leopold Czamański za 25.000 rubli srebrem, a w 1891 roku otrzymał pozwolenie na wybudowanie magazynu wyrobów gotowych. Od roku 1893 fabrykę prowadziło dziesięciu spadkobierców Czamańskiego. W 1923 roku spadkobiercy Czamańskiego sprzedali fabrykę spółce, na czele której stanęli Adolf i Ignacy Czamański oraz Zygmunt From. W okresie międzywojennym fabryka produkowała wyroby zbliżone formą i dekoracją do tych z fabryki Teichfelda i Asterbluma, a nawet zdarzało się, że obie fabryki wspólnie realizowały duże zamówienia.

W czasie II Wojny Światowej fabryki te przeszły pod zarządek niemiecki i zostały połączone.

Trzecim zakładem produkującym fajans była fabryka „KERAMOS”. Wybudowana została w 1894 r. przez Augusta Fibigera z Łodzi. Nie działała jednak dobrze i po dwukrotnej zmianie właścicieli została zamknięta w 1924 r.

Czwartą fabrykę fajansu we Wrocławku założyli bracia Herman, Maurycy, Izidor i Jakub Cohnowie oraz Ludwik Tabacznik i Abram Beldiger w 1922 r. Budynek fabryczny stanowiły odpowiednio przebudowane dawne koszary przy placu Staszica. Do 1930 r. fabryka produkowała bardzo skromnie zdobiony fajans stołowy. Następnie z powodu kryzysu produkcja została na kilka lat zahamowana. W 1937 r. fabrykę wydzierżawił A. Czarnecki i podjął produkcję fajansu sanitarnego.

Po roku 1945 fabryki Teichfelda i Asterbluma, Leopolda Czamańskiego oraz Fabrykę Braci Cohn połączono i upaństwowiono jako Zakłady Fajansu im. Rewolucji 1905 r. W 1973 roku zmieniono nazwę przedsiębiorstwa na Zjednoczone Zakłady Ceramiki Stołowej, a w 1977 r. włączono do niego Zakłady Fajansu w Kole (jako zakład produkcyjny nr 4). Produkcję fajansu wrocławskiego kończy zamknięcie fabryki w 1991 roku.

Autor scenariusza wystawy: Bartłomiej Grzanka

Fajans wrocławski

w zbiorach Muzeum Techniki Ceramicznych w Kole

od 28 czerwca do 16 sierpnia 2014 r.

muzeum techniki ceramicznych
w kole

Wystawa czynna
w Muzeum Techniki Ceramicznych

62-600 Kole, ul. M. Kajki 44 tel. (63) 27 21 559
e-mail: muzeum@kole www.muzeum-kole.pl

1

2

3

Na okładce:
Talerz głęboki „Daj Boże szczęście”, mal. ręczne i szablon, Nowa Włocławska Fabryka Fajansu L. Czamańskiego, lata 1888–1923, średn. 24 cm

1

Owocarka, dekoracja plastyczna, faktura groszkowa, Teichfeld & Asterblum, lata 1918–1939, wys. 21 cm

2

Waza z pokrywką, dekoracja plastyczna, kalkomania podmalowywana, Nowa Włocławska Fabryka Fajansu L. Czamańskiego, lata 1888–1923, wys. 13,5 cm

3

Wazonik, relief, mal. ręczne, Zakłady Fajansu im. Rewolucji 1905 r., 1956 r., wys. 15,5 cm

4

Komplet toaletowy (misa i dzban), kalkomania (wzór tapetowy), Teichfeld & Asterblum, lata 1918–1939, misa średn. 36 cm, dzban wys. 28 cm

5

Półmisek, mal. ręcznie, Teichfeld & Asterblum, lata 1918–1939, dł. 40 cm

6

Wazon, mal. Caden, Zjednoczone Zakłady Ceramiki Stołowej, lata 70-te–80-te XX w., wys. 26,5 cm

7

Świecznik trójramienny, mal. Wietrzycka, Zjednoczone Zakłady Ceramiki Stołowej, lata 70-te–80-te XX w., wys. 19,5 cm

8

Talerz serwisowy płaski, dekoracja plastyczna i kalkomania, Fabryka fajansu „KERAMOS”, lata 1894–1924, średn. 23 cm

9

Cache – pot, kalkomania, Fabryka Fajansu Braci Cohn, lata 1922–1937, wys. 16,5 cm

4

5

6

7

8

9